

" ۲۸ آوریل (۸ اردیبهشت) روز جهانی ایمنی و بهداشت حرفه ای "

بهداشت حرفه‌ای یا سلامت شغلی یا سلامت کار شاخه‌ای است از علم بهداشت و عبارتست از شناسایی، ارزیابی و کنترل عوامل زیان آور موجود در محیط کار به همراه یکسری مراقبت‌های بهداشتی درمانی به منظور سالمسازی محیط کار و حفظ سلامت نیروی کار.

۲۸ آوریل (۸ اردیبهشت) توسط سازمان بین‌المللی کار به عنوان روز جهانی بهداشت حرفه ای و ایمنی محیط کار اعلام شده است. این روز فرصت مناسبی است تا اذهان عمومی نسبت به موضوع بهداشت و ایمنی محیط کار حساس شوند و ضمن ارج نهادن به زحمات کارکنان بایستی به

فراهم آوردن زمینه‌های علمی، پژوهشی و کاربردی برای شناسایی مخاطرات شغلی، اجرای روش‌های صحیح کنترل و ارتقای سطح سلامت نیروی انسانی اقدام کرد.

نخستین کمیته مشترک سازمان بهداشت جهانی و سازمان بین‌المللی کار که در سال ۱۹۵۰ تشکیل شد، بهداشت حرفه‌ای را چنین تعریف کرده است:

تامین و ارتقاء عالی‌ترین سطح سلامت جسمی، روانی و اجتماعی برای کارگران همه مشاغل، پیشگیری از بیماری‌ها و حوادث ناشی از کار، بکارگماردن نیروی کار در محیط و شغلی که از لحاظ جسمی و روانی قدرت انجام آنرا دارد و بطور خلاصه تطابق کار با انسان.

سازمان بین‌المللی کار (ILO) از سال ۲۰۰۳ با هدف پیشگیری از حوادث و بیماری‌های شغلی مراسمی را در روز ۲۸ آوریل که در ایران مصادف با ۸ اردیبهشت ماه است برگزار می‌کند. روز جهانی ایمنی و سلامت شغلی در واقع یک فعالیت سالیانه بین‌المللی برای نهادینه کردن کار سالم و ایمن در سرتاسر جهان است. برگزاری این مراسم یک بخش مهم از استراتژی‌های جهانی سازمان بین‌المللی کار برای ارتقای ایمنی و سلامت شغلی در همه محیط‌های کاری است که باعث ارتقای آگاهی‌های مردم و همچنین افزایش امنیت و سلامت در محیط کار می‌شود.

هدف کلی بهداشت حرفه‌ای

نگهداری و بهبود حداکثر سلامت جسمی، روانی و اجتماعی کارکنان مشاغل مختلف از طریق پیشگیری از خطرات تهدیدکننده سلامت کارگران، مطالعه شرایط نامناسب محیط کار و اثرات سوء آن بر تندرستی آنان می‌باشد. کارشناسان بهداشت حرفه‌ای که در این زمینه فعالیت دارند، با شناختی که از محیط کار، فرآیندهای کاری، خطرات و عوامل زیان‌آور محیط کار و نیز تاثیراتی که این عوامل بر سلامت شاغلین می‌گذارند، از طریق بررسی، ارزیابی، اندازه‌گیری و کنترل عوامل زیان‌آور محیط کار، درصدد سالم‌سازی و بهسازی محیط کار بر می‌آیند.

بنابراین از این طریق باعث کنترل بیماری‌ها، عوارض و آسیب‌های شغلی و در نهایت تامین سلامت شاغلین میشوند.

برنامه‌ها و فعالیت‌های بهداشت حرفه‌ای

به منظور دست یابی به هدف فوق در بهداشت حرفه‌ای برنامه‌هایی در نظر گرفته شده است که به طور خلاصه عبارتند از:

- معاینات پزشکی گوناگون برای کلیه کارکنان
- برنامه‌های مربوط به حفاظت فنی و ایمنی کارگران
- برنامه‌های مربوط به بهداشت محیط کار شامل شناخت و ارزیابی عوامل زیان آور محیط کار و ارائه طرح‌های کنترلی و بهسازی محیط کار
- ایجاد امکانات درمانی و اورژانس طب کار
- برنامه‌های مربوط به آموزش برای بهداشت
- برنامه‌های مربوط به تغذیه کارگران
- برنامه‌های مربوط به نوتوانی و توانبخشی حرفه‌ای

بهداشت حرفه‌ای نه تنها مسائلی را که در اثر تماس با عوامل زیان آور محیط کار بروز می نماید در نظر می گیرد، بلکه سایر مسائل از قبیل: پیشگیری از بیماریها، بهداشت عمومی محیط کار، آب آشامیدنی، نظافت عمومی و فردی، دفع حشرات، دفع زباله و فضولات، نهارخوریها، حمام، توالی، دوش و دستشویی، وسایل و حفاظت فردی و جمعی و غیره رانیز در محیط‌های کاری در مدنظر دارد.

بهداشت حرفه‌ای در ایران

در مرداد سال ۱۳۲۵ وزارت کار و امور اجتماعی تشکیل و قانون موقت کار را تدوین کرد و در سال ۱۳۳۷ قانون مزبور با اصلاحات و تغییراتی به صورت قانون به تصویب رسید و اجرای وظایف مربوط به بهداشت و ایمنی مندرج در قانون کار وقت به عهده اداره کل بازرسی کار قرار گرفت.

در سال ۱۳۴۶ در حوزه معاونت فنی وزارت بهداشت وقت، اداره بهداشت محیط کار در تشکیلات اداره کل بهداشت محیط پیش بینی شد و سپس در سال‌های ۱۳۴۷، ۱۳۴۸ و ۱۳۴۹ اداره طب صنعتی در اداره کل خدمات بهداشتی حوزه معاونت فنی وزارت بهداری وقت تاسیس گردید.

سپس در سال‌های ۱۳۵۰، ۱۳۵۱ و ۱۳۵۲ تا اوایل ۱۳۵۳، اداره بهداشت محیط کار به بهداشت محیط کار و هوا تغییر نام داد و اداره طب صنعتی همچنان به وظایف خود ادامه می‌داد. در اواخر دهه ۱۳۵۰ در حوزه معاونت امور بهداشتی و جمعیت و تنظیم خانواده وزارت بهداشتی وقت اداره بهداشت حرفه‌ای در دفتر خدمات بهداشتی ویژه که بعداً به اداره کل خدمات بهداشتی ویژه تغییر نام داد تشکیل شد.

تا قبل از سال ۱۳۶۲ وزارت کار و امور اجتماعی و وزارت بهداشت وقت مشترکاً بر نیروی کار و محیط کار نظارت و مراقبت داشتند.

به منظور جلوگیری از دوباره کاری و ارتقاء کیفیت ارائه خدمات برای حفظ و بالا بردن سلامت شاغلین، در سال ۱۳۶۲ مسائل بهداشتی محیط کار و کارگر، از وظایف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی شناخته شد و جهت انجام این وظیفه، اداره کل بهداشت حرفه‌ای تشکیل و مسئولیت حفظ و ارتقاء سلامت نیروهای شاغل کشور در مشاغل گوناگون جامعه را عهده دار گردید. با توجه به تصویب قانون جدید کار توسط مجمع تشخیص مصلحت نظام جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۶۹، به حکم ماده ۸۵ قانون کار وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی عهده دار بهداشت و درمان کارگران و وزارت کار و امور اجتماعی مسئول ایمنی کارگران می‌باشد.